

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА
ІНСТИТУТ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

«Затверджено»

на засіданні Приймальної комісії
НПУ імені М.П. Драгоманова
Протокол № 4 від 19.09.12 2012 р.
Голова Приймальної комісії
_____ Андрущенко В.П.

«Рекомендовано»

Вченою радою
Інституту розвитку дитини
Протокол № 6 від 26 січня 2012 р.
Голова Вченої ради
_____ Загарницька І.І.

**Програма
вступного фахового випробування
з дошкільної педагогіки та фахових методик**

При вступі на навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня
«Бакалавр» на базі здобутого освітньо-кваліфікаційного рівня
«Молодший спеціаліст»

Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта
Напрямок підготовки: 6.010101 Дошкільна освіта

Київ -2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступних випробувань розроблена на основі Типових навчальних програм підготовки фахівців дошкільної освіти освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» і спрямована на виявлення рівня сформованості професійної компетентності випускників ОКР «Молодший спеціаліст» у відповідності до Державних стандартів вищої освіти.

До змісту програми включені наступні фахові курси: «Загальні основи педагогіки», «Історія дошкільної педагогіки», «Дошкільна педагогіка».

Визначено основні питання кожної навчальної дисципліни, які розкривають сутність, особливості та специфіку організації навчально-виховного процесу з дітьми дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу та сім'ї. Особлива увага приділена питанням використання інноваційних технологій в освітньому процесі, організації педагогічної взаємодії дорослих з дитиною, міжособистісного спілкування у контексті «дитина – дитина», «дитина – дорослий» на основі спільної діяльності тощо.

На основі змісту програми визначено орієнтовні питання вступних випробувань. Структура білету складається з трьох теоретико-методичних питань комплексного характеру та педагогічної задачі. Комплексний характер білету дасть можливість виявити педагогічну позицію вступника, бачення та розуміння актуальних проблем дошкільної освіти, рівень теоретичної підготовленості та сформованості практичних фахових умінь. Відповіді абітурієнтів на теоретико-методичні питання та вирішення педагогічної ситуації допоможе спрогнозувати результативність подальшого навчання студентів на вищому освітньо-кваліфікаційному рівні навчання.

I. ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГКИ

Тема 1. Предмет, завдання і методи педагогіки

Предмет педагогіки як науки. Виховання як явище суспільного життя. Видатні фундатори педагогічної теорії (Я.А. Коменський, Ж.Ж. Руссо, Й.Г. Песталоцці, Р. Оуен, Ф. Фребель, М.І. Пирогов, К.Д. Ушинський). Розвиток педагогічної думки в Україні (Г.С. Сковорода, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський).

Завдання, зміст і методи виховання. Зв'язок педагогіки з іншими науками.

Тема 2. Виховання і розвиток особистості

Провідна роль виховання і навчання в психологічному розвитку дитини. Роль ігрової, навчальної, трудової діяльності та спілкування в розвитку дитини. Віковий підхід до виховання і навчання дітей, вікова періодизація. Індивідуальні особливості дітей і їх врахування у вихованні і навчанні.

Тема 3. Мета і завдання виховання особистості

Різнобічний розвиток особистості як важливе соціальне завдання сучасної педагогіки. Ідея різнобічного розвитку особистості в класичній і сучасній педагогіці. Мета виховання в українській народній педагогіці.

Мета і складові частини виховання дітей раннього і дошкільного віку. Комплексний підхід у вихованні особистості. Гуманізація і демократизація процесу виховання в умовах сучасних освітньо-виховних закладів та сім'ї.

Тема 4.

Вихователь сучасного дошкільного навчального закладу. Особливості його професії. Права і обов'язки вихователя. Професіограма вихователя. Роль вихователя у формуванні особистості дитини. Структура його діяльності, педагогічний такт та співробітництво з вихованцями як суб'єктами педагогічного процесу.

Тема 5. Система освіти.

Система освіти та її обумовленість потребами суспільства. Закони України «Про освіту» та «Про дошкільну освіту». Основні ланки системи освіти і їх характеристика. Варіативність типів навчально-виховних закладів в сучасних умовах. Типи дошкільних навчальних закладів.

II. ІСТОРІЯ ПЕДАГОГКИ

Тема 1. Історія розвитку народної освіти і педагогічної думки в Україні.

Народна педагогіка як першооснова становлення професійної, наукової педагогіки. Суть народної педагогіки і її принципи. Ідеї народної педагогіки в спадщині К.Д. Ушинського, Т.Г. Шевченка, І.Я. Франка, Лесі Українки, С.Ф. Русової, В.О.Сухомлинського.

Освіта і виховання за часів козаччини.

Педагогічні погляди та просвітницька діяльність Г.С. Сковороди, О.В. Духновича.

Педагогічна теорія К.Д. Ушинського. Основи теорії дошкільного виховання К.Д. Ушинського.

Розвиток педагогічної думки в Україні в ХХ столітті. Просвітницька діяльність та педагогічні твори С.Ф. Русової. Педагогічна теорія та діяльність А.С. Макаренка. Педагогічні погляди В.О. Сухомлинського та їх відображення в його творах. Педагогіка гуманізму, демократизму і співробітництва в практиці роботи Павлиської середньої школи.

Роль сучасних педагогів-дослідників та вчителів-новаторів в розвитку педагогічної науки.

Тема 2. Історія розвитку зарубіжної педагогіки

Виховання і школа в рабовласницькому суспільстві. Спартанська і Афінська система виховання. Виховання і школа в період Середньовіччя. Школа і педагогічна думка в епоху Відродження. Гуманістична педагогіка Томаса Мора і Томазо Кампанелли.

Педагогічна діяльність і теорія Я.А. Коменського. Вчення Я.А. Коменського про материнську школу.

Роль Ф. Фребеля в пропаганді ідей суспільного дошкільного виховання. Педагогічна діяльність та твори. «Дари» Ф. Фребеля дітям.

Педагогічна діяльність та погляди на виховання дітей дошкільного віку М. Монтессорі.

Розвиток суспільного дошкільного виховання в Росії: К.Д. Ушинський, Є.М. Водовозова, А.С. Симонович, Є.І. Тихеева. Роль Н.К. Крупської у розвитку суспільного дошкільного виховання.

Розвиток теорії виховання дітей раннього і дошкільного віку: М.М. Щелованов, Н.А. Аксаріна, Ю.А. Аркін, Є.О. Фльоріна, О.П. Усова, Н.П. Сакуліна, Н.О. Ветлугіна.

ІІІ. ДОШКІЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Тема 1. Програма виховання в дошкільному навчальному закладі

Історія створення і вдосконалення програм виховання і розвитку дітей в дошкільному навчальному закладі. Особливості структури і змісту, принципи побудови програм. Характеристика сучасних та варіативних програм виховання в дошкільних навчальних закладах: «Малютко», «Дитина», «Дитина в дошкільні роки», «Українське дошкілля» та інших. Державна базова програма «Я у Світі».

Тема 2. Виховання та розвиток дітей раннього віку.

Особливості розвитку і виховання дітей раннього віку. Провідна роль сім'ї у вихованні дітей раннього віку. Вікові етапи та особливості розвитку дітей першого року життя. Організація життя і виховання дітей першого року життя.

Провідні лінії розвитку і завдання виховання дітей другого року життя. Методика проведення режимних процесів. Характеристика різних видів діяльності: ігри, ігри-заняття, предметна діяльність.

Характеристика і завдання виховання дітей третього року життя. Криза трьох років. Зміст виховної роботи з дітьми третього року життя. Засвоєння дітьми правил поведінки, спілкування з ровесниками та дорослими.

Організація і методика проведення режимних процесів, ігор-занять та самостійної діяльності.

Тема 3. Фізичне виховання дітей дошкільного віку.

Значення, завдання та умови фізичного виховання. Сучасні дослідження про можливості фізичного розвитку та підвищення рухової активності дітей (О.Л. Богініч, Е.С. Вільчковський, Ю. Рауцкіс, Г. Залигіна та інші).

Засоби фізичного виховання: сили природи (сонце, повітря, вода), гігієнічні фактори, режим, харчування, фізичні вправи.

Методи і прийоми фізичного виховання дошкільників. Співпраця з родинами у фізичному вихованні дітей.

Тема 4. Сенсорне виховання дітей дошкільного віку.

Сенсорний розвиток як передумова розумового розвитку дошкільників. Сенсорний розвиток дітей в педагогічних системах Я.А. Коменського, Й.Г. Песталоцці, Ф. Фребеля, М. Монтесорі, Є. Тихеєвої, С. Русової.

Завдання, зміст і засоби сенсорного виховання дошкільників. Методи і прийоми сенсорного виховання.

Співпраця дошкільного навчального закладу і сім'ї з питань сенсорного виховання дітей.

Тема 5. Розумове виховання дітей дошкільного віку.

Навчання в дошкільних закладах.

Необхідність розумового виховання дітей у дошкільному віці. Значення розумового виховання у розвитку особистості дитини та підготовці до школи.

Завдання і зміст розумового виховання. Засоби розумового виховання: гра, праця, навчання, ігрова діяльність.

Своєрідність процесу навчання дітей дошкільного віку. Формування основ навчальної діяльності в дошкільному віці. Керівна роль вихователя в організації процесу навчання. Зміст навчання дітей дошкільного віку. Форми організації навчання дітей в дошкільних навчальних закладах.

Методи та прийоми навчання дітей дошкільного віку, їх класифікація. Вибір і поєднання різних методів і прийомів залежно від дидактичної мети занять, змісту навчального матеріалу, вікових та індивідуальних можливостей дітей. Гуманізація та демократизація процесу навчання дітей в сучасних дошкільних навчальних закладах.

Заняття - основна форма організації навчання в дошкільному навчальному закладі. Типи і види занять. Організація, обладнання і методика проведення занять в різних вікових групах.

Сутність освітньо-виховної роботи на заняттях.

Запитання дітей, їх значення для розумового розвитку. Вимоги до відповідей на дитячі запитання.

Співпраця дошкільного навчального закладу та сім'ї з питань розумового виховання дітей.

Тема 6. Моральне виховання дітей дошкільного віку.

Народна, класична та сучасна педагогіка про необхідність морального виховання дітей з раннього віку.

Завдання і зміст морального виховання дітей дошкільного віку. Засоби морального виховання. Моральне виховання в різних видах діяльності. Методи і прийоми морального виховання, особливості їх використання у різних вікових групах.

Виховання любові до батьківського дому, до матері, батька, рідних, і близьких. Виховання любові до України, поваги до традицій і культури українського народу.

Виховання у дошкільників почуття колективізму. Умови формування дитячого колективу. Методика виховання основ колективізму та дружби у дошкільників.

Виховання дисциплінованості та культури поведінки у дошкільників. Норми і правила поведінки для дітей дошкільного віку. Культура спілкування – важлива складова культури поведінки дітей. Виховання взаємоповаги та взаємодопомоги у дітей. Методика виховання дисциплінованості і культури поведінки.

Дитячі скарги і ставлення до них вихователя. Виховання моральних рис характеру в дошкільному віці: сміливості, рішучості, наполегливості, доброти, чуйності, милосердя, гуманізму, життєрадісності, скромності, чесності і правдивості.

Співпраця з родинами у моральному вихованні дітей.

Тема 7. Трудове виховання дітей дошкільного віку.

Народна та класична педагогіка про необхідність трудового виховання дітей з ранніх років. Своєрідність праці дітей дошкільного віку.

Завдання трудового виховання в дошкільному навчальному закладі. Види і зміст дитячої праці в різних вікових групах. Основні форми організації праці дітей в дошкільних навчальних закладах.

Місце праці в режимі дня дошкільного навчального закладу. Педагогічні та гігієнічні вимоги до організації праці дітей.

Співпраця з сім'єю з питань трудового виховання дітей.

Тема 8. Естетичне виховання дітей дошкільного віку.

Характеристика понять «естетичне» і «художнє» виховання. Необхідність естетичного виховання дітей з ранніх років. Сенсорний розвиток – передумова естетичного виховання дошкільників.

Завдання та зміст естетичного виховання, основні засоби естетичного виховання. Своєрідність методів естетичного виховання дошкільників.

Естетична підготовка вихователя – умова успішного виховання дітей.

Співпраця з сім'єю з питань естетичного виховання дітей.

Тема 9. Свята та розваги в дошкільному навчальному закладі.

Значення свят та розваг для різнобічного розвитку дітей, формування у них активної та життєрадісної позиції.

Види свят та їх зміст. Виховна роботи з дітьми, пов'язана з підготовкою до свят.

Створення умов для відображення дітьми вражень про свята в художньо-творчій та ігровій діяльності.

Освітньо-виховне значення та види розваг в дошкільному навчальному закладі, їх місце в режимі дня.

Свята та розваги в сім'ї.

Тема 10. Ігрова діяльність дітей дошкільного віку.

Гра – провідна діяльність дошкільників, соціальний характер гри. Ігри як засіб виховання та умова різнобічного розвитку дітей. Роль гри в організації життя дітей дошкільного віку. Місце гри в педагогічному процесі дошкільного навчального закладу.

Класифікація ігор та їх характеристика. Творчі ігри та ігри з правилами, особливості їх організації та прийоми керівництва ними.

Роль іграшки в розвитку ігрової діяльності дошкільників. Види іграшок та їх характеристика. Українська народна іграшка, її педагогічна та художня цінність.

Вимоги до іграшок, їх використання в дитячих іграх.

Спільна робота з сім'єю з питань організації ігрової діяльності дітей.

Тема 11. Співпраця дошкільного навчального закладу і сім'ї.

Народна педагогіка про провідні напрямки родинного виховання.

Роль сім'ї у вихованні дітей. Умови правильного виховання дітей в сім'ї. А.С. Макаренко та В.О. Сухомлинський про умови сімейного виховання.

Умови успішної співпраці дошкільного навчального закладу з родинами. Завдання, зміст та форми організації роботи дошкільного навчального закладу з батьками. Педагогічна пропаганда серед населення.

Тема 12. Наступність у роботі дошкільного навчального закладу і школи.

Необхідність в наступності роботи дошкільного навчального закладу і школи. Характеристика понять «наступність» і «перспективність».

Показники готовності дитини до школи. Особливості організації життя в дошкільному навчальному закладі.

Знайомство дітей старшого дошкільного віку із школою, виховання інтересу до школи та навчання.

Форми спільної роботи дитячого садка і школи.

Робота з сім'єю щодо підготовки дітей до школи.

Тема 13. Планування та аналіз освітньо-виховної роботи з дітьми в дошкільному навчальному закладі.

Значення планування для систематичного і послідовного розв'язання завдань виховання та навчання дітей. Програма виховання і навчання – основа для планування педагогічної роботи. Принципи планування. Види планування.

Варіативність планування освітньо-виховної роботи з дітьми. Планування роботи в різних вікових групах.

Критерії оцінювання відповідей абітурієнтів Інститут розвитку дитини на вступному фаховому випробуванні з дошкільної педагогіки

Рівень	Кількісна характеристика рівня	Характеристика відповідей абітурієнта	
		на питання теоретичного змісту	на питання практичного змісту
Низький	100-123 балів	Знання, але не розуміння педагогічних термінів, схематично побудована відповідь на поставлене питання, відсутність орієнтації в галузі сучасних наукових досліджень в галузі «Дошкільна освіта та виховання», невміння обґрунтувати думку.	Теоретичні положення не ілюструються прикладами з практики, невміння вирішувати, на основі попередньо набутих знань, прості педагогічні ситуації.
Задовільний	124-149 балів	Знання та розуміння педагогічних термінів, достатня відповідь на поставлене питання, виявлене вміння будувати думку.	Уміння ілюструвати теоретичні положення прикладами з практики, вирішувати на основі попередньо набутих знань, не складні педагогічні ситуації.
Достатній	150-174 балів	Знання та розуміння педагогічних термінів, логічно побудована відповідь на поставлене питання, орієнтації в галузі виховання і навчання дітей дошкільного віку, виявлене вміння обґрунтовувати думку.	Вільне оперування теоретичними положеннями та прикладами з практики, вміння вирішувати на основі попередньо набутих знань, педагогічні ситуації.
Високий	175-200 балів	Знання, чітке визначення та розуміння педагогічних термінів, логічно побудована і змістовна відповідь на поставлене питання, обізнаність в галузі дошкільної педагогіки за напрямком «Дошкільна освіта та виховання», виявлене вміння аргументувати думку.	Вміння підкріплювати теоретичні положення прикладами з практики, вирішувати на основі попередньо набутих знань, педагогічні ситуації.

ЛІТЕРАТУРА

за якою доцільно готуватися до вступних випробувань:

1. Артемова Л.В. Окружающий мир в дидактических играх дошкольников. – М., 1992.
2. Артемова Л.В. Театр і гра. – К., 2002.
3. Базовий Компонент дошкільної освіти в Україні. – К., 1999.
4. Беленька Г., Богініч О., Машовець М. Здоров'я дитини – від родини. – Київ: СПД Богданова А.М., 2006.
5. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2-ох кн. – К., 2003.
6. Богініч О.Л., Беленька Г.В. Природа і рух. – Київ: Кобза, 2003.
7. Богініч О.Л. Фізичне виховання дітей дошкільного віку засобами гри. – Київ: СП ЧП, 2001.
8. Богуш А.М. Готуємо руку дитини до письма. – Тернопіль «Мандрівець», 1989.
9. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і практика. – Запоріжжя: «Просвіта», 2000.
10. Богуш А.М. Методика розвитку рідної мови і ознайомлення з навколишнім у дошкільному закладі. – практикум. К.: Вища школа, 1995.
11. Вільчковський Е.С., Курок О. І. Фізичне виховання дітей у дошкільному закладі. – Суми: Мрія ЛТД, 2001.
12. Вільчковський Е.С. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку. – Київ, 1998.
13. Виноградова Н.Ф. Умственное воспитание детей в процессе ознакомления их с природой. – Москва: Просвещение, 1979.
14. Виховання дошкільників у праці / за ред. З.Н. Борисової. – К., 2002.
15. Горопаха Н.М. Виховання екологічної культури дітей. – Рівне, 2001.
16. Дитина: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку. – Київ: Освіта, 2001.
17. Закон України «Про дошкільну освіту» – К.: Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2001.

18. Козлова С.А., Куликова Т.А. Дошкольная педагогика. – М.: Академия, 2001.
19. Кот Н.М. Спільна робота дитячого закладу та сім'ї з екологічного виховання дошкільників //додаток до газети «Дитячий садок».- 2001. - № 45 (14).
20. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні. – К.: Ред. журн. „Дошкільне виховання”, 2003.
21. Лисенко Н.В. Практична екологія для дітей. – Ів.-Франківськ: Сіверсія, 1999.
22. Малятко: Програма виховання і навчання дітей дошкільного віку /За ред. Плохій З.П. – Київ, 1999.
23. Основы дошкольной педагогики / Под. ред. А.В. Запорожца, Т.А. Марковой. – М., 1980.
24. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка. – К.: Академвидав., 2004.
25. Поніманська Т.І., Дичківська І.М. Дошкільна педагогіка. Практикум. – К.: Слово, 2004.
26. Стельмахович М.Г. Народна педагогіка. – К., 1985.
27. Базова програма розвитку дітей дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Акад. пед. наук України; наук. ред. та упоряд. О.Л. Кононко. – К.: Світич, 2008. – 430 с.
28. Яришева Н.Ф. Методика ознайомлення дітей з природою. – Київ: Вища школа, 1993.